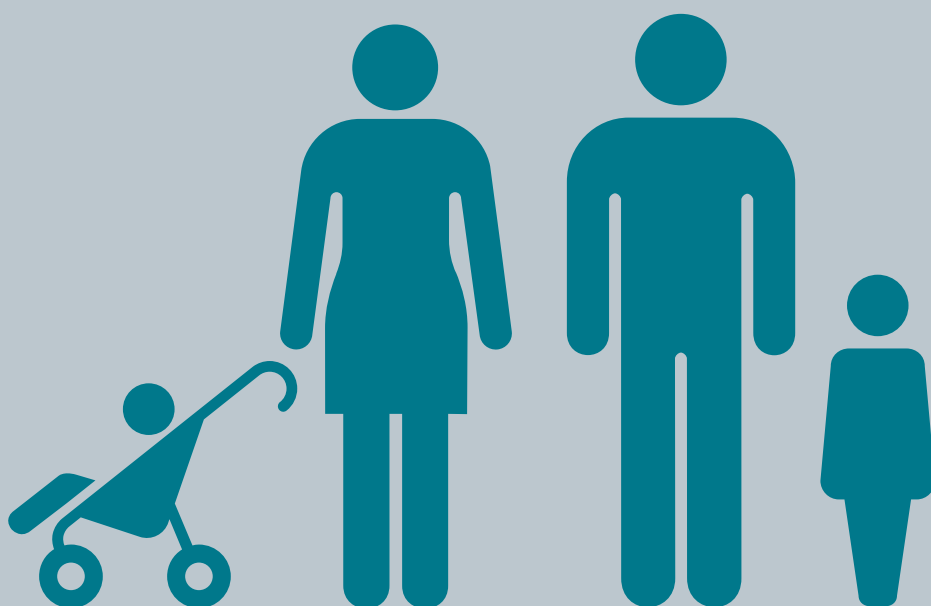

POBLACIÓ

L'OBSERVATORI

ECONÒMIC, SOCIAL I MEDIAMBIENTAL DE LA GARROTXA

2017

Informe per a l'Observatori econòmic, social i mediambiental de la Garrotxa
POBLACIÓ DE LA GARROTXA

Informe elaborat pel Consorci d'Acció Social de la Garrotxa
Abril 2017

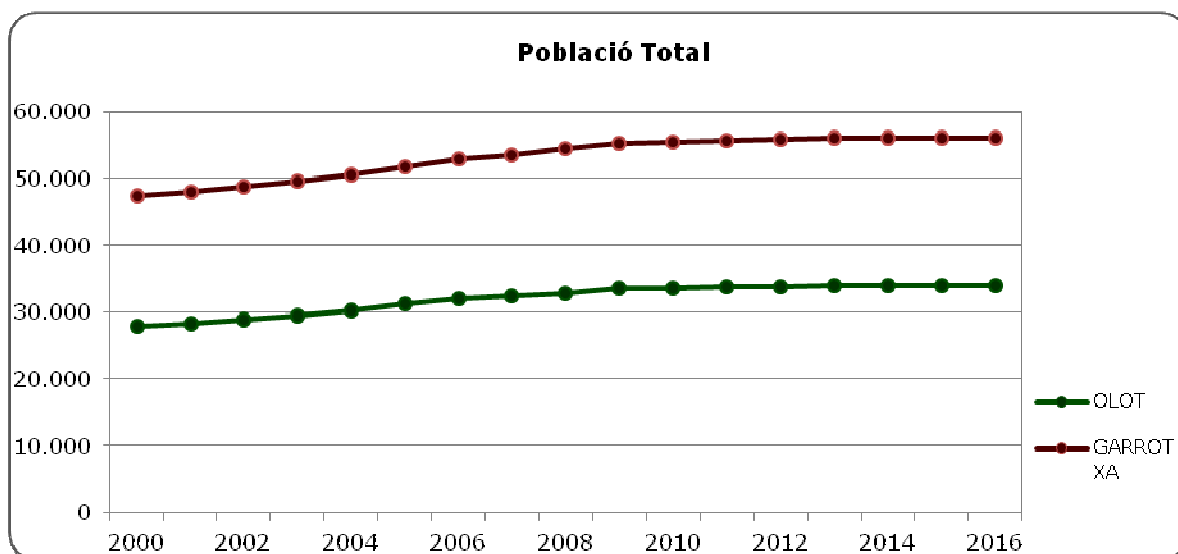
INTRODUCCIÓ

Mitjançant aquest recull de dades es pretén obtenir una radiografia de la demografia de la garrotxa des del punt de vista quantitatiu de la població i, també del qualitatiu, en el sentit de la distribució, densitat, creixement, estructura i mobilitat. Una visió global i diversa amb uns indicadors que ens marquen les tendències de la seva configuració i que ha de servir de referència per les polítiques socials.

Població total

La població de la comarca de la Garrotxa, segons les dades oficials a 31 de desembre de 2016, és de 55.999 persones. En el conjunt de les 42 comarques catalanes, la Garrotxa és la 22a més poblada del país. Aquesta dada suposa un decreixement de la població comarcal, concretament de 64 persones menys que l'any anterior. Mentre que a Olot ha augmentat en només 56 persones més.

El discret decreixement interanual no coincideix amb la dinàmica dels darrers quinze anys (2000-2015), en què la població garrotxina ha crescut un 18,1% (creixement molt semblant al català, que ha sigut del 19,8%). Aquest tímid decreixement tampoc coincideix amb la dinàmica de la població olotina del mateix període, en què la població ha experimentat un augment del 21,3%. Així, doncs, mentre a Olot la població ha crescut 0,17%, a Catalunya ha crescut un 0,19% a la Garrotxa ha perdut un 0,11%.

Taula 1. Evolució de la població. Garrotxa i Catalunya. 2005-2016

Any	Catalunya	Garrotxa
2005	6.995.206	51.786
2006	7.134.697	52.834
2007	7.210.508	53.507
2008	7.364.078	54.437
2009	7.475.420	55.339
2010	7.512.381	55.439
2011	7.539.618	55.597
2012	7.570.908	55.855

2013	7.553.650	56.106
2014	7.518.903	56.036
2015	7.504.008	56.063
2016	7.522.596	55.999

Font: Elaboració pròpia del CASG a partir de l'IdESCAT.

L'anàlisi del creixement de la població s'explica en base a dues variables: el creixement natural, per la diferència entre els naixements i les defuncions, i el saldo migratori, en base a la diferència entre el nombre d'emigracions i immigracions. Com es veurà a continuació, a la Garrotxa el saldo migratori ha estat el factor decisiu per al creixement de la població.

Taula 2: Creixement total, natural i saldo migratori. Garrotxa. 2010-2015

	Creixement total	Creixement natural	Saldo migratori
2015	27	-129	156
2014	-70	-39	-31
2013	251	-51	302
2012	258	-47	305
2011	158	31	127
2010	100	10	90

Font: Elaboració pròpia en base a les dades d'Idescat.

El creixement natural de la població ha estat, al llarg d'aquest període, clarament negatiu, i en la majoria dels anys estudiats hi ha hagut més defuncions que naixements.

Aquest és un fet especialment rellevant que posa de manifest les dificultats de la població per tenir descendència per una banda i per altra, l'alta esperança de vida i el percentatge de població envellida, que determinen de manera important el creixement poblacional de la comarca. De mitjana, en aquest període, anualment moren unes 637 persones i en neixen 612, la qual cosa suposa una acumulació continuada del dèficit d'efectius de població. Aquest any ha estat de més del triple que l'any anterior.

Taula 3: Naixements i defuncions. Garrotxa.

Any	Naixements	Defuncions	Creixement natural
2015	521	650	-129
2014	514	553	-39
2013	536	587	-51
2012	545	592	-47
2011	586	555	31
2010	576	566	10
2009	594	590	4
2008	581	541	40
2007	588	584	4
2006	584	562	22
2005	497	599	-102

Font: Elaboració pròpia en base a les dades d'Idescat.

Per analitzar millor, però, les variables del creixement de la població, així com per poder comparar la intensitat del creixement amb altres realitats territorials, és més interessant recorre a l'anàlisi de les taxes brutes de natalitat i de mortalitat.

Taula 4: Taxa bruta de natalitat i taxa bruta de mortalitat. Garrotxa. 2010-2015

Garrotxa	2010	2011	2012	2013	2014	2015
TBN	10,4‰	10,6‰	9,9‰	9,7‰	9,3‰	9,5‰
TBM	10,2‰	10‰	10,7‰	10,6‰	10‰	11,8‰
TBN-TBM	0,2‰	0,6‰	-0,8‰	-0,9‰	-0,7‰	2,3‰

Font: Elaboració pròpia en base a les dades d'Idescat.

Taula 5: Taxa bruta de natalitat i taxa bruta de mortalitat. Catalunya. 2010-2015

Catalunya	2010	2011	2012	2013	2014	2015
TBN	11,2‰	10,8‰	10,3‰	9,6‰	9,6‰	9,5‰
TBM	7,9‰	7,9‰	8,4‰	8,2‰	8,3‰	8,7‰
TBN-TBM	3,3‰	2,9‰	1,9‰	1,4‰	1,3‰	0,8‰

Font: Elaboració pròpia en base a les dades d'Idescat.

Les dades mostren com la Garrotxa té taxes brutes de natalitat igual que les de Catalunya, i taxes brutes de mortalitat 3,1 percentuals més altes que Catalunya, fet que està relacionat amb el percentatge superior de sobre envelliment de la Garrotxa comparat amb Catalunya.

Aquest dèficit en el comportament de les variables naturals del creixement de la població només s'ha pogut amortir per la contribució del saldo migratori que, en aquest període, malgrat haver-ne reduït de manera substancial en comparació amb els inicis de la primera dècada, ha continuat sent el factor clau que ha permès el lleuger creixement del total de la població comarcal.

a) Distribució territorial

Pel que fa a la distribució territorial de la població, la Garrotxa compta amb un total de 21 municipis, amb una forta influència de la seva capital, Olot, i 20 municipis, amb una població inferior als 3.000 habitants. Concretament, Olot acull el 60% del total de la població de la comarca de la Garrotxa.

Taula 6: Població total per municipis. Garrotxa. 2016

Municipi	2016	%
Olot	34.000	60,7%
La Vall d'en Bas	2.983	5,3%
Sant Joan les Fonts	2.906	5,1%
Besalú	2.438	4,3%
Les Preses	1.781	3,1%
Les Planes d'Hostoles	1.662	2,9%
Santa Pau	1.524	2,7%
Sant Feliu de Pallerols	1.317	2,3%
La Vall de Bianya	1.266	2,2%

Castellfollit de la Roca	970	1,7%
Montagut i Oix	929	1,6%
Sant Jaume de Llierca	873	1,5%
Tortellà	781	1,3%
Riudaura	466	0,8%
Maià de Montcal	433	0,7%
Argelaguer	415	0,7%
Sant Aniol de Finestres	371	0,6%
Mieres	317	0,5%
Sant Ferriol	231	0,4%
Beuda	199	0,3%
Sales de Llierca	137	0,2%
Garrotxa	55.999	100,0%

Font: Elaboració pròpia en base a les dades d'Idescat.

Així, doncs, a banda d'Olot, els municipis de la Garrotxa destaquen per la seva reduïda població, amb 12 municipis amb menys de 1.000 persones; 5 municipis amb una població d'entre 1.000 i 2.000 persones i 3 localitats amb xifres que oscil·len entre les 2.000 i les 3.000 persones.

Taula 7. Distribució poblacional dels municipis. Garrotxa. 2016

1 municipi	Més de 20.000 habitants
3 municipis	Entre 2.000 i 3.000 habitants
3 municipis	Entre 1.500 i 2.000 habitants
2 municipis	Entre 1.000 i 1.500 habitants
4 municipis	Entre 500 i 1.000 habitants
8 municipis	Menys de 500 habitants

Font: Elaboració pròpia en base a les dades d'Idescat.

La densitat de població de la Garrotxa és més baixa que a la província de Girona i el conjunt de Catalunya. Així, al 2016, la Garrotxa té 76,2 habitants/km², mentre que a Catalunya la densitat arriba a 234,3 persones.

b) Població per sexe

Pel que fa a les dades de la població per sexe, la població femenina supera la masculina, sobretot perquè les dones viuen més anys que els homes, així com també perquè, en l'actualitat, l'impacte de la immigració estrangera sobre la població total no és excessivament substancial, cosa que explicaria que, en el període 2005-2011, els homes superessin les dones.

A partir del 2011, però, es capgira la tradicional predominança dels homes per sobre de les dones, i al 2016, les dones representen el 50,1% de la població.

Taula 8: Població total per sexe. Garrotxa. 2005-2016

Any	Total	Homes	Dones	% Homes	% Dones
2005	51.786	25.953	25.833	50,1%	49,9%
2006	52.834	26.625	26.209	50,4%	49,6%

2007	53.507	26.973	26.534	50,4%	49,6%
2008	54.437	27.452	26.985	50,4%	49,6%
2009	55.339	27.827	27.512	50,3%	49,7%
2010	55.439	27.807	27.632	50,2%	49,8%
2011	55.597	27.792	27.805	50,0%	50,0%
2012	55.855	27.916	27.939	50,0%	50,0%
2013	56.106	28.022	28.084	49,9%	50,1%
2014	56.036	27.948	28.088	49,9%	50,1%
2015	56.063	27.890	28.173	49,7%	50,3%
2016	55.999	27.895	28.104	49,8%	50,1%

Font: Elaboració pròpia en base a les dades d'Idescat.

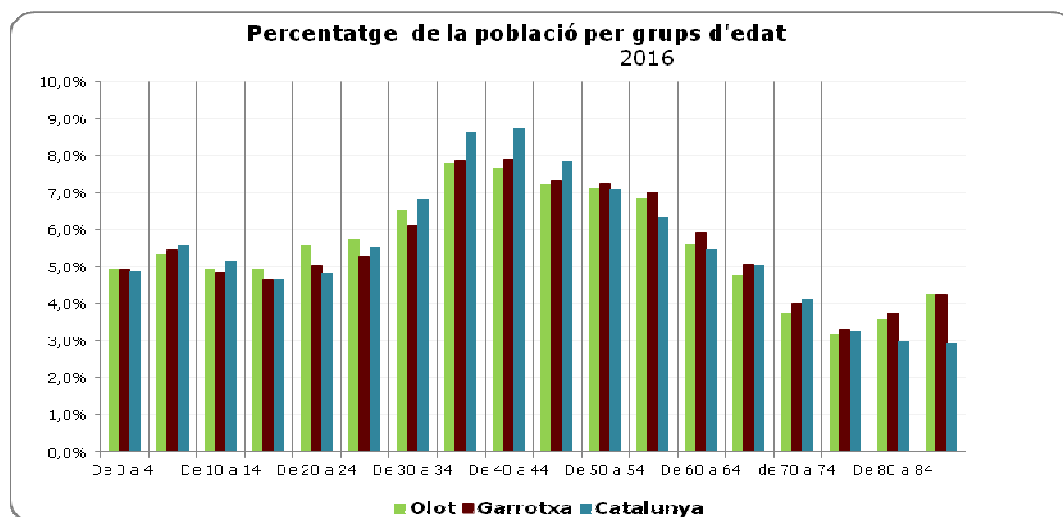
c) Població per edats

Tal com es pot observar al gràfic 1, l'estructura de la població per edats difereix lleugerament de la catalana, sobretot en la població jove i adulta (lleugerament superior en el cas català) i la població envellida (superior a la Garrotxa).

Així, mentre que la població catalana major de 85 anys representa el 2,8% de la població, a la Garrotxa s'enfila fins el 4,1%. Una diferència que també es manté entre les persones d'entre 75 i 84 anys.

En canvi, a Catalunya, la població menor de 50 anys és percentualment més important que a la Garrotxa, sobretot, entre les persones d'edats compreses entre els 30 i els 49 anys.

Gràfic 1: Població per grups d'edat. Olot, Garrotxa i Catalunya. 2016.

Font: Elaboració pròpia en base a les dades d'Idescat.

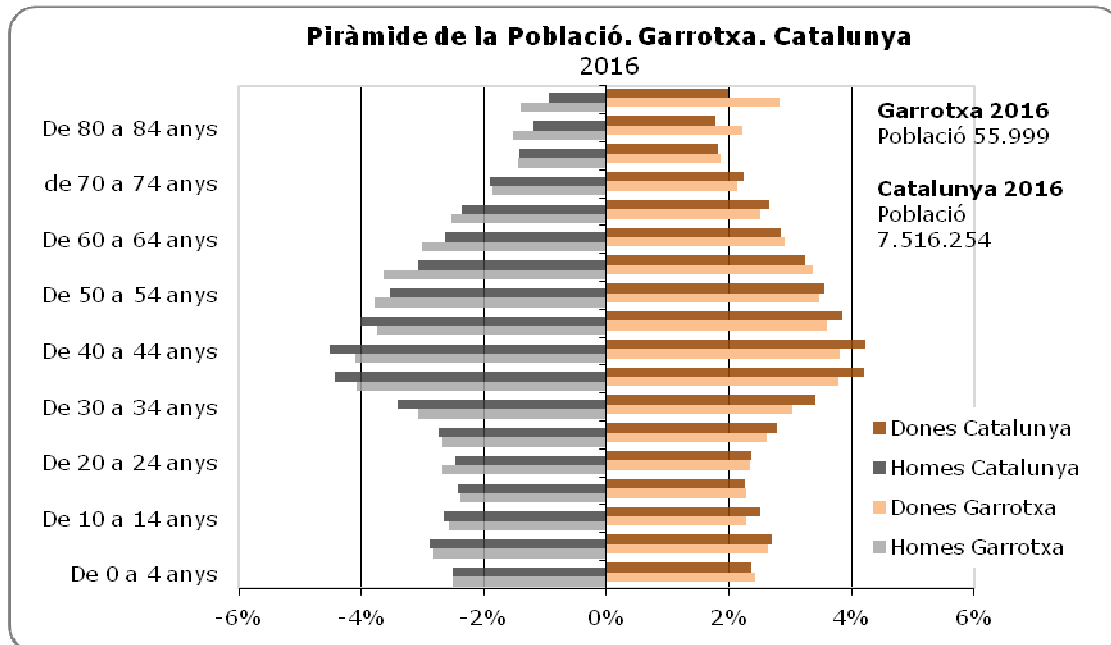
d) Població per sexe i edat

Per sexe i edat, les dades mostren com la proporció més desigual entre homes i dones correspon a les franges d'edat més elevades. Fins els 70 anys, la proporció d'homes és superior a la de dones, malgrat que, en termes generals, la diferència és petita.

En canvi, aquesta tendència s'inverteix de manera considerable a partir dels setanta anys i, a mesura que avança l'edat, més s'eixampla la diferència a favor de la proporció de dones.

Dues de cada tres persones majors de la vuitanta-cinc anys de la Garrotxa són dones.

Gràfic 2. Piràmide de població. Garrotxa i Catalunya. 2016

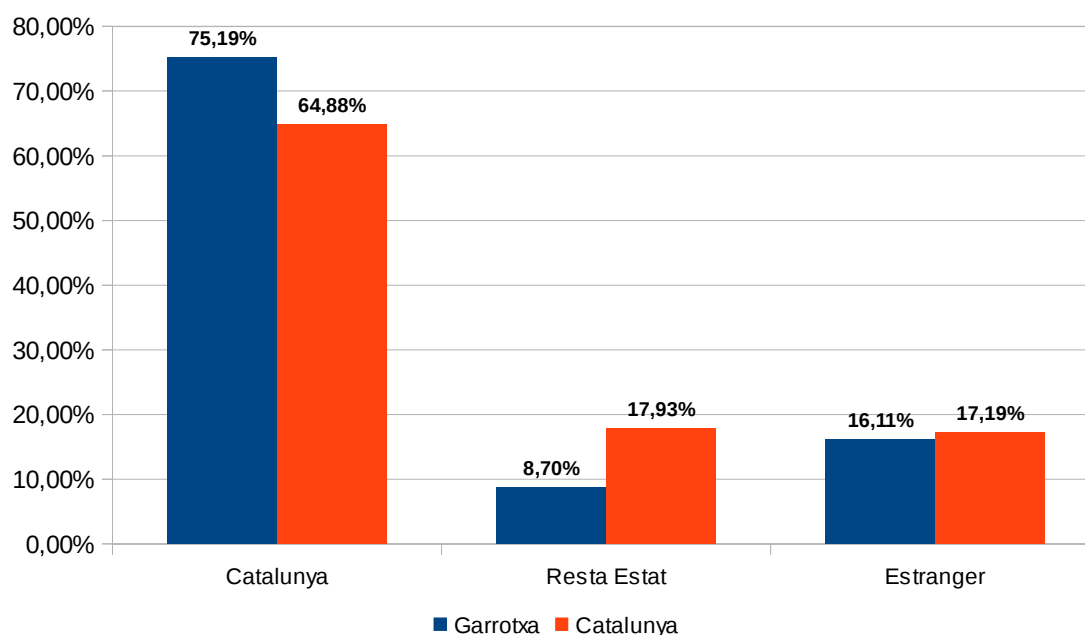

Font: Elaboració pròpia en base a les dades d'Idescat.

e) Població segons lloc de naixement

Les dades de la població garrotxina en funció del lloc de naixement mostren una proporció alta de persones nascudes a Catalunya (3 de cada 4 persones hi han nascut). D'aquestes, gairebé un 75% han nascut a la Garrotxa. En el cas de les persones nascudes fora de Catalunya, que representen el 25% de la població, destaca una proporció més alta de persones nascudes a l'estranger que no pas les nascudes a la resta de l'estat espanyol. El fet de doblar el percentatge de població nascuda a l'estranger sobre la nascuda a l'estat espanyol posa de relleu una rica diversitat de procedència.

Gràfic 3: Població per lloc de naixement. Garrotxa i Catalunya. 2016.

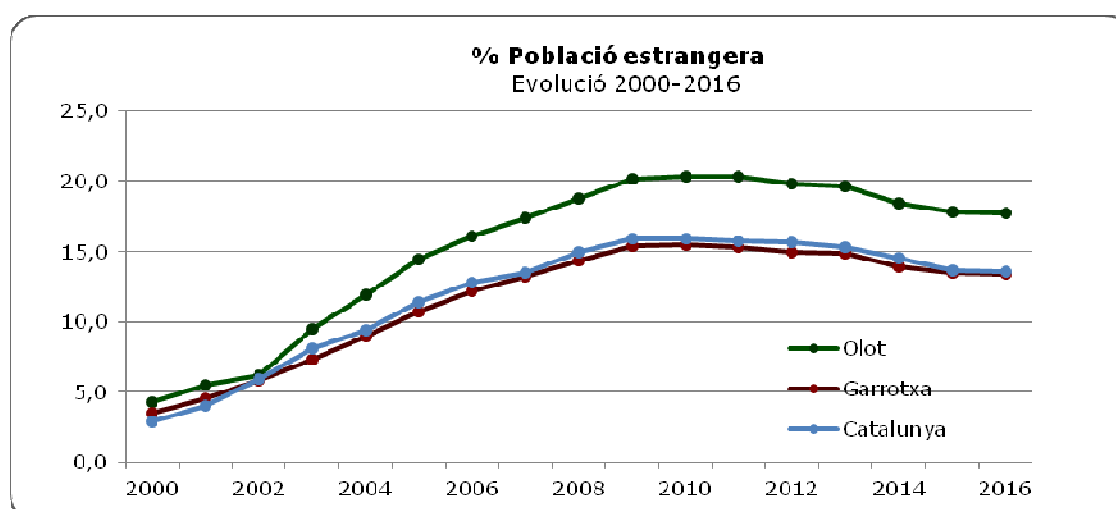
Font: Elaboració pròpia en base a les dades d'Idescat.

En comparació amb les dades de Catalunya, la població de la Garrotxa és menys heterogènia que la de la resta de Catalunya, que es caracteritza per, sobretot, xifres més altes pel que fa a la població nascuda a la resta de l'estat espanyol i, en menor mesura, xifres més altes de població nascuda a l'estranger

f) Població segons nacionalitat

Un dels elements més destacats en la demografia de la comarca dels darrers anys ha estat l'arribada de població estrangera, que s'ha reduït significativament en els darrers anys, especialment a partir de 2012, amb l'esclat de la crisi econòmica internacional. Aquest fet no només ha afectat les societats tradicionalment emissores d'immigració a Europa, sinó també a casa nostra, donant lloc, fins i tot, a fluxos d'emigració de Catalunya cap a l'exterior.

Gràfic 4. Població estrangera en relació a la població total. Olot. Garrotxa. Catalunya. 2005-2016

Font: Elaboració pròpia en base a les dades d'Idescat.

Les dades del període 2005-2016 mostren com la població estrangera empadronada a Olot ha sigut sempre superior, en termes percentuals, a la mitjana de la Garrotxa i de Catalunya. El punt d'inflexió en la dinàmica continuada de creixement de la població estrangera es dona l'any 2010, moment en què el percentatge assoleix el 20,4% de la població, una xifra que significarà el punt àlgid en el pes de la població estrangera. Entre 2012 i 2016 el pes de la població estrangera s'ha reduït, i passa del 20,4% al 17,7%. El 80,44% de la població estrangera de la comarca està concentrada a Olot (Índia 87%, Xina 98,5%, Marroc 80%, Gàmbia el 87%).

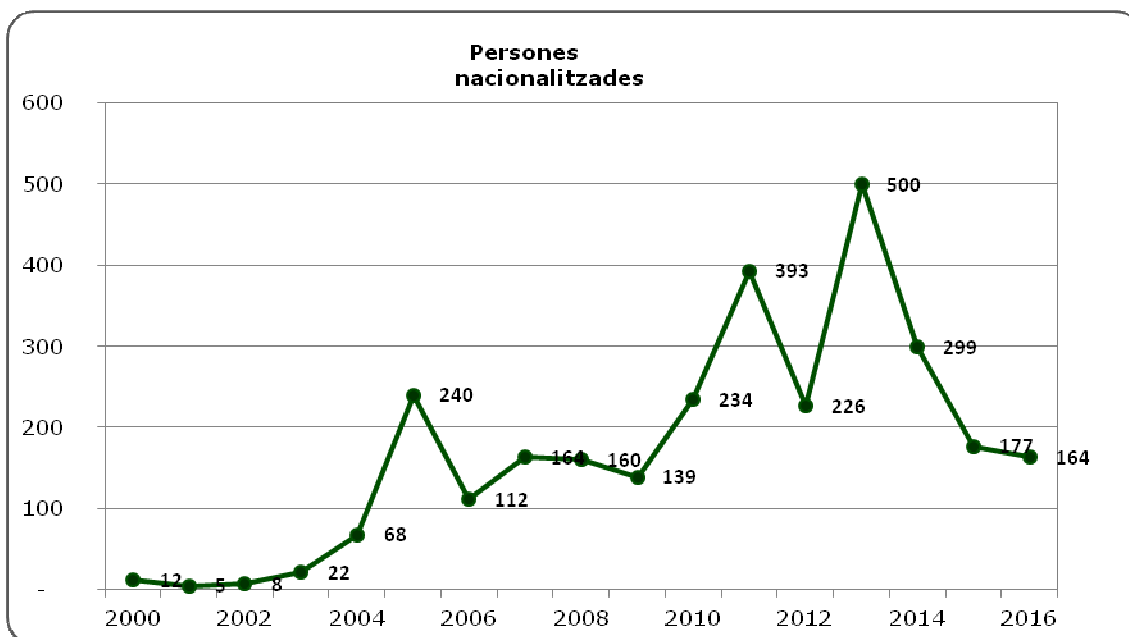
A la Garrotxa, la dinàmica és similar a la d'Olot, i al 2016 hi ha 7.490 persones estrangeres empadronades, que suposen un 13,4% de la població. Una xifra molt similar a la catalana, que es situa al 13,6%. Les principals nacionalitats presents a la comarca són Índia, Marroc, Xina, Romania, Gàmbia, Hondures i Ucraïna. De totes elles la nacionalitat que té més presència a la comarca és l'hondurenya, el 33,4%. Cal remarcar que és la població amb major percentatge de dones, el 71,4% ho són. Això fa pensar en la relació que pot tenir amb l'envelliment de la població i la cura de la gent gran.

Una de les principals característiques de la població estrangera de la Garrotxa és la diversitat de procedència; hi ha més de 88 nacionalitats, això vol dir diferents ètnies, llengües, confessions religioses, cultures etc. Aquesta varietat de riquesa es dona també dins els mateixos països o nacions, com és el cas de la Xina i l'Índia, raó per la qual no els podem considerar col·lectius homogenis.

g) Nacionalitzacions

La disminució del pes de la població estrangera de la Garrotxa pot fer pensar que hi ha hagut nous moviments de població, en aquest cas d'emigració, d'estrangers que, o bé han retornat al seu país d'origen, o bé s'han desplaçat a d'altres territoris a la recerca de millors oportunitats. Si bé és cert que aquesta és una opció real, no cal menystenir l'impacte de les nacionalitzacions, que a Olot ja ha assolit unes magnituds destacades.

La nacionalització de les persones estrangeres és un dret que contempla la legislació espanyola i que permet accedir a la nacionalitat a les persones que acrediten, per regla general, un període de 10 anys de residència legal i continuada a Espanya.

A Olot, el nombre de persones nascudes a l'estranger amb nacionalitat espanyola és de 2.923 persones, de les quals el 58,46% són homes. L'any 2013 va ser el punt àlgid, a partir d'aquest moment i amb el nou Real Decret 1004/2015, de 6 novembre, la tendència és a la baixa. Majoritàriament són originàries de Gàmbia (375), Marroc (301), Colòmbia (242) i Índia (163). Tenint en compte aquestes dades i que el 80% de les persones estrangeres viuen a Olot, la població d'origen estranger a Olot es situa en el 24,65%.

Així mateix, és interessant veure com, especialment entre les persones joves, hi ha un nombre important de persones que no disposen de la nacionalitat espanyola, malgrat haver nascut a Catalunya, ja que el Codi Civil adopta el criteri del *ius sanguinis* per accedir a la nacionalitat, amb la qual cosa, els fills adopten la nacionalitat dels pares, amb independència del lloc on han nascut.

h) Llars i famílies

Les dades de les llars per nombre i tipus de nucli mostren com, a la Garrotxa, el 71,7% de les llars consten d'un nucli familiar, seguides de les llars sense nucli (25,7%) i de les llars amb dos o més nuclis. Unes dades molt semblants a les del conjunt de Catalunya.

Taula 9: Llars. Per nombre i tipus de nucli. Garrotxa. 2011

	Garrotxa	Catalunya
Llars sense nucli familiar	25,7%	26,7%
- unipersonals	22,6%	23,3%
- amb dues persones o més	3,1%	3,4%
Llars amb un nucli familiar	71,7%	71,1%
- parelles sense fills	26%	24,6%
- parelles amb fills	37%	36%
- mares soles amb fills	6,7%	8,2%
- sense altres persones	5,7%	7,2%

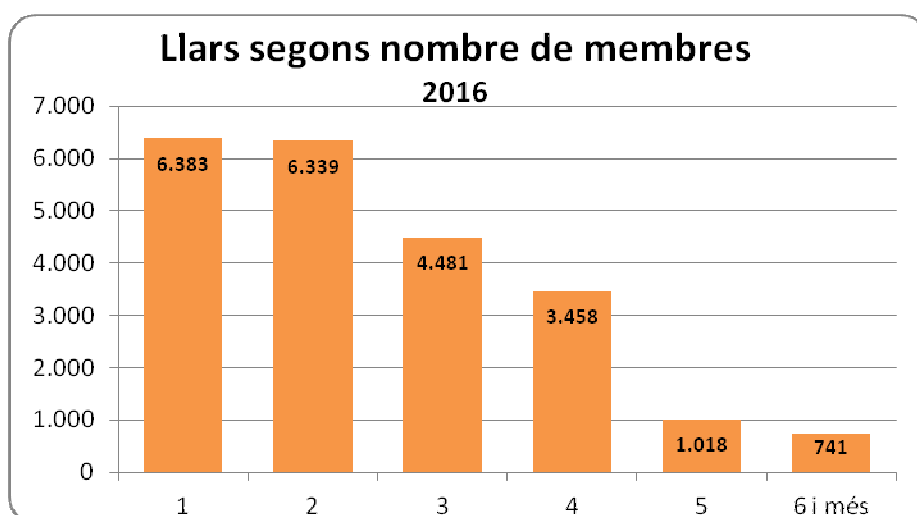
- amb altres persones	1%	1%
- <i>pares sols amb fills</i>	2%	2,3%
- sense altres persones	1,8%	1,8%
- amb altres persones	0,2%	0,5%
Llars amb dos nuclis familiars o més	2,6%	2,1%
Total	100%	100%

Font: Elaboració pròpia CASG en base al cens de població.

De les llars sense nucli, destaquen les unipersonals, que són aquelles en què hi viuen persones soles (22,6%), mentre són poc rellevants les llars en què cohabiten dues persones o més.

De les llars amb un nucli, les més habituals són les formades per parelles amb fills (37%) i parelles sense fills (26%). A continuació, les formades per mares soles amb fills a càrrec (6,7%) i pares sols amb fills a càrrec (2%).

Gràfic 5: Llars segons el nombre de membres. Garrotxa. 2016

Font: Elaboració pròpia CASG en base als padrons municipals.

Les dades de 2016 mostren que a la Garrotxa hi ha 6.383 llars en les que només hi viu una persona, que representa un 28,5% de les llars de la comarca. A molt poca distància respecte aquestes primeres, trobem que hi ha 6.339 llars en les que conviuen dues persones (28,3%). Seguidament hi ha 4.481 llars formades per tres membres (20%), 3.458 llars formades per quatre membres (15,4%), 1.018 llars formades per 5 membres (4,5%) i 741 llars formades per 6 o més membres (3,3%).

Respecte l'any 2015 hi ha 227 llars més (22.420 llars el 2016), increment que es reparteix significativament entre les llars unipersonals (184 més que el 2015) i les llars de més de 5 membres (27 més que el 2015). Si ens fixem en les llars unipersonals, aquest increment es reparteix de forma similar entre els col·lectius de 50 a 64 anys (29%), de 65 a 84 anys (29,8%) i el de més de 85 anys (28,2%).

Atesa l'elevada proporció de persones majors de 65 anys de la nostra comarca és interessant centrar-se específicament en quin tipus de llar viuen. I una de les dades

que més criden l'atenció és que, a la Garrotxa, al 2016, hi ha 2.860 persones majors de 65 anys que viuen soles, de les quals, 975 persones són majors de 85 anys.

En termes relatius les dades són ben eloqüents: 1 de cada 4 persones majors de 65 anys viu sola, una xifra que s'enfila al 41% entre les persones majors de 85 anys. En ambdues franges, aquesta situació afecta de manera acusada les dones.

Taula 10. Llars unipersonals per sexe i edat. Municipis Garrotxa. 2016

Persones que viuen soles	Més de 65 anys				Més de 85 anys			
	Homes	Dones	Total	%	Homes	Dones	Total	%
Argelaguer	14	13	27	31,4	2	5	7	29,2
Besalú	36	91	127	22,4	11	27	38	32,8
Beuda	4	1	5	17,9	1	0	1	100
Castellfollit de la Roca	24	49	73	30,3	7	16	23	40,4
Maià de Montcal	11	12	23	25,8	2	3	5	41,7
Mieres	6	10	16	22,2	1	3	4	36,4
Montagut i Oix	18	15	33	17,6	1	6	7	14,9
Olot	466	1.371	1.837	27,6	125	545	670	46,3
Les Planes d'Hostoles	32	57	89	19,6	9	19	28	31,1
Les Preses	20	57	77	24,9	3	16	19	43,2
Riudaura	8	13	21	23,6	1	6	7	36,8
Sales de Llierca	0	0	0	0	0	0	0	0
Sant Feliu de Pallerols	13	49	62	21,5	1	19	20	38,5
Sant Ferriol	4	4	8	24,2	2	1	3	75
Sant Jaume de Llierca	13	35	48	23,3	3	12	15	31,3
Sant Aniol de Finestres	9	7	16	23,5	2	1	3	30
Santa Pau	19	27	46	14,3	3	8	11	18,3
Sant Joan les Fonts	52	93	145	20,6	11	35	46	34,1
Tortellà	16	24	40	22,5	3	11	14	38,9
La Vall d'en Bas	42	80	122	21,3	8	35	43	35,2
La Vall de Bianya	16	29	45	19,7	0	11	11	31,4
Garrotxa	823	2037	2.860	25,1	196	779	975	41,1

Font: Elaboració pròpia a partir de l'Institut d'Estadística de Catalunya (IdESCAT).